

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедри внутрішньої медицини №3 і №4

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Світлана КОТЮЖИНСЬКА

01 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 9 від 23 червня 2022 року).

Розробники:

завідувач кафедри внутрішньої медицини №4 д.мед.н., проф. Н.А.Золотарьова

завуч кафедри внутрішньої медицини №4 к.мед.н.,ас. М.І.Романченко

завідувач кафедри внутрішньої медицини №3 засл.діяч науки і техніки України,
д.мед.н., проф. А.Є. Поляков

завуч кафедри внутрішньої медицини №3 ас. В.В. Ухань

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри внутрішньої медицини №4

Протокол № 11 від 27.06.2022 р.

Завідувач кафедри

Наталія ЗОЛОТАРЬОВА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри внутрішньої медицини №3

Протокол № 11 від 27.06.2022 р.

Завідувач кафедри

Анатолій ПОЛЯКОВ

Погоджено із гарантом ОПП

Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з терапевтичних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 6 від 30.06.2022 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін ОНМедУ

Ніна МАЦЕГОРА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i> <i>Обов'язкова дисципліна</i>
Кредитів: 9		<i>Рік підготовки: 6</i>
Годин: 270	Спеціальність 222 «Медицина»	<i>Семестри XI - XII</i>
Змістових модулів: 11	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Лекції (0 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (180 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (90 год.)</i>
		<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю – іспит</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі внутрішньої медицини та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Формування вмінь та навичок: з диференційної діагностики, найбільш поширених захворювань у дорослих.

2. Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, складання плану лабораторних та інструментальних досліджень,

3. Опанування вмінням визначати тактику невідкладної допомоги, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань у дорослих.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4 – Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК5 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7 – Здатність працювати в команді.

ЗК8 – Здатність до міжособистої взаємодії.

ЗК10 – Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології

ЗК11 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальних (СК):

СК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані

СК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів

СК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання

СК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань

СК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань

СК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань

- СК7.** Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8.** Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги
- СК9.** Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
- СК10.** Здатність до виконання медичних маніпуляцій
- СК11.** Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності
- СК13.** Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів
- СК14.** Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб
- СК15.** Здатність до проведення експертизи працездатності
- СК16.** Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК18.** Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів
- СК21.** Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
- СК24.** Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- СК25.** Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів
- СК26.** Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1.** Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2.** Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- ПРН3.** Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.
- ПРН4.** Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
- ПРН5.** Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- ПРН6.** Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
- ПРН7.** Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- ПРН8.** Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміння обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН21. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН23. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: Етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування, профілактику поширених захворювань у пацієнтів різного віку.

Вміти:

- Спілкуватися з пацієнтами та їх родичами, збирати скарги, анамнез життя та захворювання.
- Проводити клінічне обстеження пацієнтів за стандартними методиками.
- Аналізувати результати лабораторних, функціональних та інструментальних досліджень.
- Проводити диференційну діагностику та обґрунтовувати клінічний діагноз.
- Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах.
- Визначати характер та принципи лікування хворих на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) при поширених захворюваннях.
- Вести медичну документацію при поширених захворюваннях.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

«Ведення хворих із основними симптомами і синдромами в кардіологічній клініці»

Тема 1. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією: есенціальна та вторинні артеріальні гіпертензії, зокрема, ниркові (реноваскулярна, ренопаренхіматозна); ендокринні (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, тиреотоксикоз); коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 2. Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму.

Диференційний діагноз суправентрикулярної та шлуночкової екстрасистолії, фібриляції і тріпотінні передсердь. Тактика ведення хворих. Основні класи антиаритмічних засобів, показання до їх застосування, побічні дії. Електроімпульсна терапія. Немедикаментозні методи лікування аритмій, зокрема катетерні процедури. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 3. Ведення хворого з порушенням провідності серця.

Порушення синоатріальної провідності, атріовентрикулярні блокади різного ступеня, блокади ніжок пучка Гіса. Синдром слабкості синусового вузла. Синдром Фредеріка. ЕКГ-діагностика. Тактика ведення хворих, додаткові інструментальні методи обстеження. Методи електрокардіостимуляції. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та працездатність.

Тема 4. Ведення хворого з кардіалгією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються хронічним болем в грудній клітці: хвороби серцево-судинної системи (ішемічна хвороба серця, зокрема, стабільна стенокардія, стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, нейроциркуляторна дистонія); захворювання травної системи (гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кіла стравохідного отвору діафрагми, пептична виразка шлунку і дванадцятипалої кишки); захворювання кістково-м'язової системи (остеохондроз грудного відділу хребта); синдром панічних атак. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються хронічним болем в грудній клітці. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 5. Ведення хворого зі стабільною стенокардією.

Типова та атипова стенокардія, діагностичні критерії. Складання плану обстеження, додаткові лабораторні та інструментальні методи обстеження (ЕКГ з фізичним навантаженням, добовий холтеровський моніторинг, стрес-Ехо-КГ, коронарографія). Тактика ведення хворих в залежності від функціонального класу. Існуючі стандарти лікування. Ендоваскулярні та хірургічні методи лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 6. Ведення хворого з кардіомегалією.

Диференціальний діагноз кардіомегалії при вадах серця, міокардитах, кардіоміопатіях, ГХС. Складання плану обстеження, додаткові інструментальні методи обстеження (рентгеноскопія легень та серця, ЕКГ, Ехо-КГ, коронарографія). Тактика ведення хворих. Немедикаментозне, медикаментозне та хірургічне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 7. Ведення хворого з серцевими шумами.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються систолічними та/або діастолічними шумами у серці: вроджені вади серця (дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти); набуті вади серця (мітральний стеноз, недостатність мітрального клапану: органічна та відносна, пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапану, недостатність тристулкового клапану: органічна та відносна), гіпертрофічна кардіоміопатія, «невинний» систолічний шум у осіб молодого віку). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Показання до хірургічного лікування, Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 8. Ведення хворого з серцевою недостатністю.

Правошлуночкова, лівошлуночкова та бівентрікулярна серцева недостатність. Диференціальний діагноз в залежності від ведучої причини. Складання плану обстеження, додаткові інструментальні методи обстеження (рентгеноскопія легень та серця, ЕКГ, Ехо-КГ, коронарографія). Тактика ведення хворих в залежності від генезу, функціонального класу та стадії серцевої недостатності. Немедикаментозне, медикаментозне та хірургічне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 9. Ведення хворого з задишкою.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються задишкою: серцева недостатність зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка, дихальна недостатність внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври; патологія судин легень, зокрема, тромбоемболія легеневої артерії та захворювання грудної клітки або дихальних м'язів; анемії; синдром гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії; ураження дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 10. Ведення хворого з набряковим синдромом.

Диференціальний діагноз при набряках різного генезу (серцевих, ниркових, аліментарних тощо). Складання плану обстеження, роль інструментальних та лабораторних методів обстеження (УЗД, рентгенографія, ЕКГ, загальні та біохімічні аналізи, аналізи сечі за Зимницьким, Нечипоренко). Тактика ведення хворих в залежності від причини, диференційована терапія. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Переваги та недоліки діуретичної терапії. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Змістовий модуль 2.

«Ведення хворих із основними симптомами і синдромами в ревматологічній клініці»

Тема 11. Ведення хворого з болем у спині та кінцівках.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем у кінцівках та спині: серонегативні спондилоартропатії (анкілозивний спондилоартрит, реактивні артрити, артрити при ентероколітах), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії різного генезу, зокрема, при васкулітах, цукровому діабеті та ін. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем у кінцівках та спині. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 12. Ведення хворого з суглобовим синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються суглобовим синдромом: ревматоїдний артрит, анкілозивний спондилоартрит, реактивні артрити, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, дерматоміозит/поліміозит, вузликовий поліартеріїт, гостра ревматична лихоманка. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються суглобовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Змістовий модуль 3.

«Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в пульмонологічній клініці»

Тема 13. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються бронхообструктивним синдромом: хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються бронхообструктивним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 14. Ведення хворого з інфільтративним затемненням в легенях.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються легеневим інфільтратом: пневмонія, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневий інфільтрат, інфаркт легені, рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються легеневим інфільтратом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 15. Ведення хворого з негоспітальною пневмонією. Ведення хворого з госпітальною пневмонією.

Диференціальний діагноз бактеріальних, вірусних, алергічних пневмоній, диференціальний діагноз пневмоній з туберкульозом, пухлинами легень, інфарктом легені тощо. Існуючі алгоритми діагностики пневмонії. Складання плану обстеження, роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження (рентгенографія, бронхографія, КТ, бронхоскопія, загальні та біохімічні аналізи, посіви мокроти). Тактика ведення хворих в залежності від причини, диференційована терапія. Показання до консультацій іншими спеціалістами (фтизіатр, онколог тощо). Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення, диференціальний діагноз пневмоній різної етіології та генезу. Існуючі алгоритми діагностики пневмонії. Складання плану обстеження, роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження (рентгенографія, бронхографія, КТ, бронхоскопія, загальні та біохімічні аналізи, посіви мокроти). Тактика ведення хворих в залежності від резистентності мікрофлори, диференційована терапія. Антибіотики першої та другої лінії. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 16. Ведення хворого з кровохарканням. Ведення хворого з дихальною недостатністю.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кровохарканням: злоякісні пухлини бронхів та легень, туберкульоз легень, пневмонія, бронхоектатична хвороба, абсцес легень, мітральний стеноз, інфаркт легені тощо. Диференціально-діагностичне значення

клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кровохарканням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні причини виникнення дихальної недостатності. Діагностика та диференціальна діагностика, роль дослідження функції зовнішнього дихання. Складання плану обстеження, роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження. Тактика ведення хворих в залежності від причини., диференційована терапія. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 17. Ведення хворого з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою лихоманкою: інфекційний ендокардит, системні захворювання сполучної тканини, вузликосий поліартеріїт, ревматоїдний артрит, злоякісні новоутворення, в тому числі лейкемії, лімфоми, мієломна хвороба, лімфогранулематоз; сепсис, туберкульоз, хвороба Крона, СНІД. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються тривалою лихоманкою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Змістовий модуль 4.

«Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гастроентерологічній клініці»

Тема 18. Ведення хворого з шлунковою диспепсією.

Визначення. Основні причини розвитку. Класифікація. Функціональна диспепсія та її варіанти: епігастральний больовий синдром та постпрандіальний дистрес-синдром. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 19. Ведення хворого з хронічним діарейним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою діареєю: хронічний атрофічний гастрит, хвороби оперованого шлунку, синдром Золлінгера-Еллісона, синдром подразненої кишки, хвороба Крона, синдром надмірного бактеріального росту в тонкій кишці, целиакія, харчове несприйняття, хвороба Уіппла, неспецифічний виразковий коліт, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, амілоїдоз, синдром набутого імунodefіциту. Роль непереносимості компонентів їжі, ензимопатій і імунних факторів. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії. Секреторна, ексудативна, дисмоторна та функціональна діарея. Основні копрологічні синдроми. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються діареєю. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 20. Ведення хворого з жовтяницею.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються жовтяницею: хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак головки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються жовтяницею. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і

працездатність.

Тема 21. Ведення хворого з асцитом. Ведення хворого з портальною гіпертензією.

Основні захворювання та стани, що приводять до розвитку портальної гіпертензії та асциту: цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок та тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен тощо. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються портальною гіпертензією та асцитом. Показання до ендоскопічного та хірургічного лікування (операції шунтування, трансплантація печінки). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність

Тема 22. Ведення хворого з гепатомегалією та гепато-ліснальним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються гепатомегалією та гепатоліснальним синдромом: захворювання паренхіми та судин печінки, в т.ч. хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен; хвороби крові та кровотворних органів, зокрема, лейкомії, лімфогранульоматоз, еритремія; правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті; хвороби накопичення, зокрема, гемахроматоз та ін.. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються гепатомегалією та гепатоліснальним синдромом. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Змістовий модуль 5.

«Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ендокринологічній клініці»

Тема 23. Ведення хворого з метаболічним синдромом.

Визначення, класифікація, критерії діагностики, актуальність проблеми у всьому світі. Складання плану обстеження, роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Тактика ведення хворих в залежності від глікемії, індексу маси тіла, рівня АД. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 24. Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету.

Діабетичні ангіопатії та нейропатії. Класифікація. Діабетична нефропатія, стадії розвитку, діагноз, диференційний діагноз, лікування та профілактика. Діабетична ретинопатія: стадії процесу, діагноз, профілактика та лікування. Діабетична нейропатія, класифікація, діагностика та лікування. Діабетична стопа: класифікація, діагностика, лікування. Принципи лікування вагітних, хворих на цукровий діабет. Особливості проведення термінових та планових хірургічних втручань у хворих на цукровий діабет. Режим інсулінотерапії: традиційна та інтенсифікована інсулінотерапія. Ускладнення інсулінотерапії: гіпоглікемічні стани, алергія до інсуліну, постін'єкційні ліподистрофії, інсулінорезистентність, хронічне передозування інсуліну (синдром Сомоджі), інсулінові набряки,

Тема 25. Ведення хворого з синдромом зобу.

Визначення розмірів щитоподібної залози. Визначення - «зоб». Поняття про ендемічний нетоксичний та вузлові форми зоба. Захворювання, що супроводжуються тиреотоксикозом. Клінічні відмінності вузлового токсичного зоба. Обґрунтування діагнозу тиреотоксикозу. Медикаментозне, хірургічне лікування токсичного зоба, використання 131-йоду з лікувальною метою. Диференційна діагностика тиреоїдитів з гострим та підгострим клінічним перебігом. Хронічний тиреоїдит. Обґрунтування діагнозу аутоімунного тиреоїдиту. Вузлові форми зоба. Моніторинг пацієнтів із вузлами у щитоподібній залозі.

Патоморфологічна класифікація пухлин щитоподібної залози. Обґрунтування діагнозу раку щитоподібної залози.

Змістовий модуль 6.

«Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в нефрологічній клініці»

Тема 26. Ведення хворого з сечовим синдромом.

Визначення та характеристика складових сечового синдрому. Диференціальний діагноз при гематурії, лейкоцитурії, протейнурії. Складання плану обстеження, роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження (УЗД пієлографія, рентгенографія, КТ, сцинтиграфія, загальні та біохімічні аналізи, аналізи сечі за Зимницьким, Нечипоренко). Тактика ведення хворих в залежності від причини, диференційована терапія. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 27. Ведення хворого з нефротичним синдромом.

Визначення, етіологія, патогенез нефротичного синдрому. Клінічні прояви. Складання плану обстеження, роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Критерії діагностики та диференційний діагноз. Тактика ведення хворих, медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 28. Ведення хворого з хронічною хворобою нирок.

Визначення та класифікація. Етіологічні фактори. Поняття «хронічна хвороба нирок». Класифікація. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Клініка та зміни лабораторних показників залежно від стадії. Диференційне лікування на різних стадіях. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання до гемодіалізу, ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Змістовий модуль 7.

«Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гематологічній клініці»

Тема 29. Ведення хворого з анемією.

Визначення, класифікація, критерії діагностики та диференціальної діагностики залізодефіцитної та В12-дефіцитної анемії. Основні причини дефіциту заліза. Складання плану обстеження, роль лабораторних методів обстеження при залізодефіцитній та В12-дефіцитній анеміях. Тактика ведення хворих, медикаментозне та немедикаментозне лікування. Показання для гемотрансфузії. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 30. Ведення хворого з лейкомоїдною реакцією та лейкоемією.

Визначення, основні причини, класифікація. Диференціальний діагноз лейкоемії та лейкомоїдної реакції. Принципи диференційованого лікування. Трансплантація кісткового мозку. Підтримуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 31. Ведення хворого з лімфоаденопатією.

Основні причини лімфоаденопатій. Диференціальний діагноз ходжкінських та неходжкінських лімфом, збільшення лімфатичних вузлів при інших захворюваннях (туберкульоз, саркоїдоз, метастази, СКВ тощо). Тактика ведення хворих, медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 32. Ведення хворого з геморагічним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються геморагічним синдромом: геморагічний васкуліт, гіперсенситивний васкуліт, вузликовий поліартеріїт, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної

діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються пурпурою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Теми 33. Ведення хворого з пурпурою.

Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз тромбоцитопенічної та нетромбоцитопенічної пурпури. Тактика ведення хворих, медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Змістовий модуль 8. «Невідкладні стани в кардіоревматології»

Тема 34. Ведення хворого з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення хворого з серцевою астмою та набряком легень

Існуючі стандарти діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі. Тактика лікування в залежності від ураження органів-мішеней. Подальше ведення хворих.

Тема 35. Ведення хворого з гострим коронарним синдромом. Ведення хворого з інфарктом міокарда. Ведення хворого з кардіогеним шоком

Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі. Тактика лікування в залежності від підйому сегменту ST та наявності патологічного зубця Q. Подальше ведення хворих.

Тема 36. Ведення хворого з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика лікування при раптовій серцевій смерті.

Ведення хворого з тромбоемболією легеневої артерії

Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі. Тактика лікування в залежності від рівня емболізації. Подальше ведення хворих.

Тактика лікування при раптовій серцевій смерті.

Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі. Техніка реанімаційних заходів. Дефібриляція. Тактика подальшого лікування та ведення хворих.

Тема 37. Ведення хворого з пароксизмальними порушеннями ритму та провідності.

Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі. Тактика лікування в залежності від виду аритмії або блокади. Електроімпульсна терапія та електростимуляція. Подальше ведення хворих.

Змістовий модуль 9. «Невідкладні стани в пульмонології та алергології»

Тема 38. Ведення хворого з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення хворого з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом.

Існуючі стандарти діагностики та лікування. Тактика лікування в залежності від тяжкості та розповсюдженості. Роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Показання до плевральної пункції. Показання для переводу у відділення інтенсивної терапії, штучної вентиляції легень. Подальше ведення хворих.

Тема 39. Ведення хворого з астматичним статусом.

Існуючі стандарти діагностики та лікування. Тактика лікування в залежності від стадії. Роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Показання для переводу у відділення інтенсивної терапії, штучної вентиляції легень. Подальше ведення хворих.

Тема 40. Ведення хворого з анафілактичним шоком та набряком Квінке.

Існуючі стандарти діагностики та лікування. Тактика лікування в залежності від

причини та важкості. Подальше ведення хворих.

Змістовий модуль 10. **«Невідкладні стани в гастроентерології та нефрології»**

Тема 41. Ведення хворого з гострою печінковою недостатністю.

Існуючі стандарти діагностики та лікування. Тактика лікування в залежності від причини, та стадії. Роль інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Показання до парацентезу. Показання для переведу у відділення інтенсивної терапії, еферентної терапії. Подальше ведення хворих.

Тема 42. Ведення хворого з гострою нирковою недостатністю

Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих. Тактика ведення хворих в залежності від причини. Роль інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Консервативне лікування, показання для гемодіалізу. Подальше ведення хворих.

Тема 43. Ведення хворого з гострим абдомінальним болем. Ведення хворого з шлунково-кишковою кровотечею.

Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих. Тактика ведення хворих в залежності від причини. Роль інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Показання до невідкладного хірургічного лікування. Показання для переведу у хірургічне відділення або відділення інтенсивної терапії. Консервативне лікування, показання для гемотрансфузії. Показання до ендоскопічного гемостазу або невідкладного хірургічного лікування. Подальше ведення хворих.

Тема 44. Невідкладні стани у клініці військової терапії.

Загальна характеристика бойових уражень, класифікація, діагностика. Етапне лікування уражених отруйними речовинами протягом бойових дій. Організація невідкладної терапевтичної допомоги на етапах медичної евакуації. Обсяги медичної допомоги. Особливості ураження отруйними речовинами при аваріях мирного часу на хімічних підприємствах.

Змістовий модуль 11. **«Невідкладні стани в ендокринології та гематології»**

Тема 45. Ведення хворого з гіпоглікемічною комою. Ведення хворого з гіперглікемічною (кетоацидемічною) комою.

Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих. Диференціальна діагностика з гіперглікемічною комою. Тактика ведення хворих.

Тема 46. Ведення хворого з тиреотоксичним кризом. Ведення хворого з гострою наднирковою недостатністю.

Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих. Диференціальна діагностика. Тактика ведення хворих.

Тема 47. Особливості ведення важко хворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Планування лікування та догляду. Психологічні, духовні та соціальні питання паліативної допомоги інкурабельним хворим та їхнім близьким.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Тема	Кількість годин				
		Усього	У тому числі			
			Лекції	Семінари	Практичні	СРС
Змістовий модуль 1: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в кардіологічній клініці						
1	Ведення хворого артеріальною гіпертензією.	9			6	3
2	Ведення хворого з порушенням серцевого ритму.	9			6	3
3	Ведення хворого з порушенням провідності серця.	9			6	3
4	Ведення хворого з кардіалгією.	6			4	2
5	Ведення хворого зі стабільною стенокардією	3			2	1
6	Ведення хворого з кардіомегалією.	6			4	2
7	Ведення хворого з серцевими шумами.	3			2	1
8	Ведення хворого з серцевою недостатністю.	3			2	1
9	Ведення хворого з задишкою.	3			2	1
10	Ведення хворого з набряковим синдромом.	3			2	1
	<i>Разом за змістовим модулем 1:</i>	54			36	18
Змістовий модуль 2: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ревматологічній клініці						
11	Ведення хворого з болем у кінцівках та спині	6			4	2
12	Ведення хворого з суглобовим синдромом	3			2	1
	<i>Разом за змістовим модулем 2:</i>	9			6	3
Змістовий модуль 3: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в пульмонологічній клініці						
13	Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом	9			6	3
14	Ведення хворого з інфільтративним затемненням в легенях	3			2	1
15	Ведення хворого з не госпітальною пневмонією. Ведення хворого з госпітальною пневмонією.	3			2	1
16	Ведення хворого з кровохарканням. Ведення хворого з дихальною недостатністю.	3			2	1
17	Ведення хворого з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції	9			6	3
	<i>Разом за змістовим модулем 3:</i>	27			18	9
Змістовий модуль 4. Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гастроентерологічній клініці						
18	Ведення хворого з шлунковою диспепсією	6			4	2
19	Ведення хворого з хронічним діарейним синдромом	3			2	1
20	Ведення хворого з жовтяницею	3			2	1
21	Ведення хворого з асцитом, з портальною гіпертензією	3			2	1
22	Ведення хворого з гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом	3			2	1
	<i>Разом за змістовим модулем 4:</i>	18			12	6

Змістовий модуль 5: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ендокринологічній клініці						
23	Ведення хворого з метаболічним синдромом	6			4	2
24	Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету	3			2	1
25	Ведення хворого з синдромом зобу	9			6	3
	<i>Разом за змістовим модулем 5:</i>	18			12	6
Змістовий модуль 6. Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в нефрологічній клініці						
26	Ведення хворого з сечовим синдромом	3			2	1
27	Ведення хворого з нефротичним синдромом	3			2	1
28	Ведення хворого з хронічною хворобою нирок	3			2	1
	<i>Разом за змістовим модулем 6:</i>	9			6	3
Змістовий модуль 7: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гематологічній клініці						
29	Ведення хворого з анемією	9			6	3
30	Ведення хворого з лейкемоїдною реакцією та лейкемією	6			4	2
31	Ведення хворого з лімфоаденопатією	3			2	1
32	Ведення хворого з геморагічним синдромом	6			4	2
33	Ведення хворого з пурпурою	3			2	1
	<i>Разом за змістовим модулем 7:</i>	27			18	9
Змістовий модуль 8: «Невідкладні стани в кардіоревматології»						
34	Ведення хворого з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення хворого з серцевою астмою та набряком легень.	9			6	3
35	Ведення хворого з гострим коронарним синдромом. Ведення хворого з інфарктом міокарда. Ведення хворого з кардіогеним шоком	9			6	3
36	Ведення хворого з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика лікування при раптовій серцевій смерті.	9			6	3
37	Ведення хворого з пароксизмальними порушеннями ритму та провідності.	9			6	3
	<i>Разом за змістовим модулем 8:</i>	36			24	12
Змістовий модуль 9: «Невідкладні стани в пульмонології та алергології»						
38	Ведення хворого з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення хворого з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом	9			6	3
39	Ведення хворого з астматичним статусом.	6			4	2
40	Ведення хворого з анафілактичним шоком та набряком Квінке.	3			2	1
	<i>Разом за змістовим модулем 9:</i>	18			12	6
Змістовий модуль 10. «Невідкладні стани в гастроентерології та нефрології»						
41	Ведення хворого з гострою печінковою недостатністю.	6			4	2
42	Ведення хворого з гострим пошкодженням нирок.	3			2	1
43	Ведення хворого з гострим абдомінальним болем. Ведення хворого з шлунково-кишковою кровотечею	9			6	3

	<i>Разом за змістовим модулем 10:</i>	18			12	6
Змістовий модуль 11: «Невідкладні стани в ендокринології та гематології»						
44	Невідкладні стани у клініці військової терапії	9			6	3
45	Ведення хворого з гіпоглікемічною комою. Ведення хворого з гіперглікемічною (кетоацидемічною) комою.	9			6	3
46	Ведення хворого з тиреотоксичним кризом. Ведення хворого з гострою наднирниковою недостатністю	9			6	3
47	Особливості ведення важкохворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Планування лікування та догляду. Психологічні, духовні та соціальні питання паліативної допомоги інкурабельним хворим та їхнім близьким.	7			4	3
	Контроль оволодіння практичними навичками об'єктивного обстеження пацієнта	2			2	
	<i>Разом за змістовим модулем 11:</i>	36			24	12
	Усього годин:	270			180	90

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією. Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією: есенціальна та вторинні артеріальні гіпертензії	2,0
2	Тема 1. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження.	2,0
3	Тема 1. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	2,0
4	Тема 2. Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму. Диференційний діагноз суправентрикулярної та шлуночкової екстрасистолії, фібриляції і тріпотінні передсердь.	2,0
5	Тема 2. Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму. Основні класи антиаритмічних засобів, показання до їх застосування, побічні дії.	2,0
6	Тема 2. Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму. Електроімпульсна терапія. Немедикаментозні методи лікування аритмій, зокрема катетерні процедури. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2,0
7	Тема 3. Ведення хворого з порушенням провідності серця. Порушення синоатріальної провідності, атріовентрикулярні блокади різного	2,0

	ступеня, блокади ніжок пучка Гіса. Синдром слабкості синусового вузла.	
8	Тема 3. Ведення хворого з порушенням провідності серця. Синдром Фредеріка. ЕКГ-діагностика. Тактика ведення хворих, додаткові інструментальні методи обстеження.	2,0
9	Тема 3. Ведення хворого з порушенням провідності серця. Методи електрокардіостимуляції. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та працездатність.	2,0
10	Тема 4. Ведення хворого з кардіалгією. Основні захворювання та стани, що супроводжуються хронічним болем в грудній клітці: хвороби серцево-судинної системи, захворювання травної системи, захворювання кістково-м'язової системи, синдром панічних атак.	2,0
11	Тема 4. Ведення хворого з кардіалгією. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого.	2,0
12	Тема 5. Ведення хворого зі стабільною стенокардією. Типова та атипова стенокардія, діагностичні критерії. Складання плану обстеження, додаткові лабораторні та інструментальні методи обстеження. Тактика ведення хворих в залежності від функціонального класу. Існуючі стандарти лікування. Ендоваскулярні та хірургічні методи лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність	2,0
13	Тема 6. Ведення хворого з кардіомегалією. Диференціальний діагноз кардіомегалії при вадах серця, міокардитах, кардіоміопатіях, ГХС. Складання плану обстеження, додаткові інструментальні методи обстеження.	2,0
14	Тема 6. Ведення хворого з кардіомегалією. Тактика ведення хворих. Немедикаментозне, медикаментозне та хірургічне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2,0
15	Тема 7. Ведення хворого з серцевими шумами. Основні захворювання та стани, що супроводжуються систолічними та/або діастолічними шумами у серці. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження.	2,0
16	Тема 8. Ведення хворого з серцевою недостатністю. Правошлуночкова, лівошлуночкова та бівентрікулярна серцева недостатність. Диференціальний діагноз в залежності від ведучої причини. Складання плану обстеження, додаткові інструментальні методи обстеження	2,0
17	Тема 9. Ведення хворого з задишкою. Основні захворювання та стани, що супроводжуються задишкою. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого.	2,0
18	Тема 10. Ведення хворого з набряковим синдромом. Диференціальний діагноз при набряках різного генезу (серцевих, ниркових, аліментарних тощо). Складання плану обстеження, роль інструментальних та лабораторних методів обстеження (УЗД, рентгенографія, ЕКГ, загальні та біохімічні аналізи, аналізи сечі за Зимницьким, Нечипоренко). Тактика ведення хворих.	2,0
19	Тема 11. Ведення хворого з болем у спині та кінцівках. Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем у кінцівках та спині: серонегативні спондилоартропатії (анкілозивний спондилоартрит, реактивні артрити, артрити при ентероколітах), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії.	2,0
20	Тема 11. Ведення хворого з болем у спині та кінцівках. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем у кінцівках та спині.	2,0

21	Тема 12. Ведення хворого з суглобовим синдромом. Основні захворювання та стани, що супроводжуються суглобовим синдромом: ревматоїдний артрит, анкілозивний спондилоартрит, реактивні артрити, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, дерматоміозит/поліміозит, вузликосий поліартеріт, гостра ревматична лихоманка. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування.	2,0
22	Тема 13. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом. Основні захворювання та стани, що супроводжуються бронхообструктивним синдромом: хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння.	2,0
23	Тема 13. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики.	2,0
24	Тема 13. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються бронхо-обструктивним синдромом. Первинна та вторинна профілактика.	2,0
25	Тема 14. Ведення хворого з інфільтративним затемненням в легенях. Основні захворювання та стани, що супроводжуються легенеvim інфільтратом: пневмонія, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневий інфільтрат, інфаркт легені, рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз. Алгоритм диференціальної діагностики.	2,0
26	Тема 15. Ведення хворого з негоспітальною пневмонією. Ведення хворого з госпітальною пневмонією. Диференціальний діагноз бактеріальних, вірусних, алергічних пневмоній, диференціальний діагноз пневмоній з туберкульозом, пухлинами легень, інфарктом легені тощо. Існуючі алгоритми діагностики та лікування пневмонії.	2,0
27	Тема 16. Ведення хворого з кровохарканням. Ведення хворого з дихальною недостатністю. Основні захворювання та стани, що супроводжуються кровохарканням: злоякісні пухлини бронхів та легень, туберкульоз легень, пневмонія, бронхоектатична хвороба, абсцес легень, мітральний стеноз, інфаркт легені тощо. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого.	2,0
28	Тема 17. Ведення хворого з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції. Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою лихоманкою: інфекційний ендокардит, системні захворювання сполучної тканини, вузликосий поліартеріт, ревматоїдний артрит, злоякісні новоутворення, в тому числі лейкемії, лімфоми, мієломна хвороба, лімфогранулематоз; сепсис, туберкульоз, хвороба Крона, СНІД.	2,0
29	Тема 17. Ведення хворого з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого.	2,0
30	Тема 17. Ведення хворого з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються тривалою лихоманкою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	2,0
31	Тема 18. Ведення хворого з шлунковою диспепсією. Визначення. Основні причини розвитку. Класифікація. Функціональна диспепсія та її варіанти: епігастральний больовий синдром та постпрандіальний дистрес-синдром.	2,0
32	Тема 18. Ведення хворого з шлунковою диспепсією. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та	2,0

	медикаментозне лікування.	
33	Тема 19. Ведення хворого з хронічним діарейним синдромом. Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою діареєю. Роль непереносимості компонентів їжі, ензимопатій і імунних факторів. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії. Секреторна, ексудативна, дисмоторна та функціональна діарея. Основні копрологічні синдроми. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого.	2,0
34	Тема 20. Ведення хворого з жовтяницею. Основні захворювання та стани, що супроводжуються жовтяницею: хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак головки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження.	2,0
35	Тема 21. Ведення хворого з асцитом. Ведення хворого з портальною гіпертензією. Основні захворювання та стани, що приводять до розвитку портальної гіпертензії та асциту: цироз та пухлини печінки, правошлункова серцева недостатність. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого.	2,0
36	Тема 22. Ведення хворого з гепатомегалією та гепато-лієнальним синдромом. Основні захворювання та стани, що супроводжуються гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом: захворювання паренхіми та судин печінки; хвороби крові та кровотворних органів. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого.	2,0
37	Тема 23. Ведення хворого з метаболічним синдромом. Визначення, класифікація, критерії діагностики, актуальність проблеми у всьому світі. Складання плану обстеження, роль інструментальних та лабораторних методів обстеження.	2,0
38	Тема 23. Ведення хворого з метаболічним синдромом. Тактика ведення хворих в залежності від глікемії, індексу маси тіла, рівня АД. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика.	2,0
39	Тема 24. Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету. Діабетичні ангіопатії та нейропатії. Діабетична ретинопатія. Діабетична стопа: Класифікація, стадії розвитку, діагноз, диференційний діагноз, лікування та профілактика.	2,0
40	Тема 25. Ведення хворого з синдромом зобу. Визначення розмірів щитоподібної залози. Визначення - «зоб». Поняття про ендемічний нетоксичний та вузлові форми зоба. За захворювання, що супроводжуються тиреотоксикозом. Клінічні відмінності вузлового токсичного зоба.	2,0
41	Тема 25. Ведення хворого з синдромом зобу. Обґрунтування діагнозу тиреотоксикозу. Медикаментозне, хірургічне лікування токсичного зоба, використання 131-йоду з лікувальною метою. Диференційна діагностика тиреоїдитів з гострим та підгострим клінічним перебігом. Хронічний тиреоїдит. Обґрунтування діагнозу аутоімунного тиреоїдиту.	2,0
42	Тема 25. Ведення хворого з синдромом зобу. Вузлові форми зоба. Моніторинг пацієнтів із вузлами у щитоподібній залозі. Патоморфологічна класифікація пухлин щитоподібної залози. Обґрунтування діагнозу раку щитоподібної залози.	2,0
43	Тема 26. Ведення хворого з сечовим синдромом. Визначення та характеристика складових сечового синдрому. Диференціальний діагноз при гематурії, лейкоцитурії, протеїнурії. Складання плану обстеження, роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження	2,0
44	Тема 27. Ведення хворого з нефротичним синдромом. Визначення, етіологія, патогенез нефротичного синдрому. Клінічні прояви.	2,0

	Складання плану обстеження, роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Критерії діагностики та диференційний діагноз. Тактика ведення хворих.	
45	Тема 28. Ведення хворого з хронічною хворобою нирок. Визначення та класифікація. Етіологічні фактори. Поняття «хронічна хвороба нирок». Класифікація. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Клініка та зміни лабораторних показників залежно від стадії. Диференційне лікування на різних стадіях. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання до гемодіалізу, ускладнення.	2,0
46	Тема 29. Ведення хворого з анемією. Визначення, класифікація, критерії діагностики та диференціальної діагностики залізодефіцитної та ВІ2-дефіцитної анемії. Основні причини дефіциту заліза.	2,0
47	Тема 29. Ведення хворого з анемією. Складання плану обстеження, роль лабораторних методів обстеження при залізодефіцитній та ВІ2-дефіцитній анеміях. Тактика ведення хворих, медикаментозне та немедикаментозне лікування.	2,0
48	Тема 29. Ведення хворого з анемією. Показання для гемотрансфузії. Існуючі стандарти лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2,0
49	Тема 30. Ведення хворого з лейкоїдною реакцією та лейкоїєю. Визначення, основні причини, класифікація. Диференціальний діагноз лейкоїї та лейкоїдної реакції.	2,0
50	Тема 30. Ведення хворого з лейкоїдною реакцією та лейкоїєю. Принципи диференційованого лікування. Трансплантація кісткового мозку. Підтримуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2,0
51	Тема 31. Ведення хворого з лімфоаденопатією. Основні причини лімфоаденопатій. Диференціальний діагноз ходжкінських та неходжкінських лімфом, збільшення лімфатичних вузлів при інших захворюваннях (туберкульоз, саркоїдоз, метастази, СКВ тощо).	2,0
52	Тема 32. Ведення хворого з геморагічним синдромом. Основні захворювання та стани, що супроводжуються геморагічним синдромом: геморагічний васкуліт, гіперсенситивний васкуліт, вузликочий поліартеріт, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові.	2,0
53	Тема 32. Ведення хворого з геморагічним синдромом. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються пурпурою.	2,0
54	Теми 33. Ведення хворого з пурпурою. Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз тромбоцитопенічної та нетромбоцитопенічної пурпури. Тактика ведення хворих, медикаментозне та немедикаментозне лікування.	2,0
55	Тема 34. Ведення хворого з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення хворого з серцевою астмою та набряком легень. Існуючі стандарти діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.	2,0
56	Тема 34. Ведення хворого з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення хворого з серцевою астмою та набряком легень. Клінічні прояви набряку легень. Роль УЗД- та РГ-діагностики.	2,0
57	Тема 34. Ведення хворого з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення хворого з серцевою астмою та набряком легень. Тактика лікування в залежності від ураження органів-мішеней. Подальше ведення хворих.	2,0

58	Тема 35. Ведення хворого з гострим коронарним синдромом. Ведення хворого з інфарктом міокарда. Ведення хворого з кардіогенним шоком. Гострі коронарні синдроми з та без елевації сегмента ST. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.	2,0
59	Тема 35. Ведення хворого з гострим коронарним синдромом. Ведення хворого з інфарктом міокарда. Ведення хворого з кардіогенним шоком. Роль ЕКГ в діагностиці ГКС. Синдром Велленса. Тактика лікування в залежності від підйому сегменту ST та наявності патологічного зубця Q.	2,0
60	Тема 35. Ведення хворого з гострим коронарним синдромом. Ведення хворого з інфарктом міокарда. Ведення хворого з кардіогенним шоком. ГКС, ускладнений кардіогенним шоком. Алгоритми лікування.	2,0
61	Тема 36. Ведення хворого з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика лікування при раптовій серцевій смерті. Існуючі стандарти ургентної діагностики на догоспітальному та госпітальному етапі.	2,0
62	Тема 36. Ведення хворого з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика лікування при раптовій серцевій смерті. Роль шкал, лабораторних показників, даних КТ-ангіографії. Приклади.	2,0
63	Тема 36. Ведення хворого з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика лікування при раптовій серцевій смерті. Тактика лікування: консервативна, хірургічна та комбінована.	2,0
64	Тема 37. Ведення хворого з пароксизмальними порушеннями ритму та провідності. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі	2,0
65	Тема 37. Ведення хворого з пароксизмальними порушеннями ритму та провідності. ЕКГ-прояви невідкладних станів в аритмології.	2,0
66	Тема 37. Ведення хворого з пароксизмальними порушеннями ритму та провідності. Тактика лікування в залежності від виду аритмії або блокади. Електроімпульсна терапія та електростимуляція. Подальше ведення хворих.	2,0
67	Тема 38. Ведення хворого з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення хворого з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом. Існуючі стандарти діагностики та лікування. Тактика лікування в залежності від тяжкості та розповсюженості.	2,0
68	Тема 38. Ведення хворого з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення хворого з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом. Роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Показання до плевральної пункції.	2,0
69	Тема 38. Ведення хворого з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення хворого з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом. Показання для переведу у відділення інтенсивної терапії, штучної вентиляції легень. Подальше ведення хворих.	2,0
70	Тема 39. Ведення хворого з астматичним статусом. Існуючі стандарти діагностики та лікування. Тактика лікування в залежності від стадії.	2,0
71	Тема 39. Ведення хворого з астматичним статусом. Роль рентгенологічних, інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Показання для переведу у відділення інтенсивної терапії, штучної вентиляції легень. Подальше ведення хворих.	2,0
72	Тема 40. Ведення хворого з анафілактичним шоком та набряком Квінке. Існуючі стандарти діагностики та лікування. Тактика лікування в залежності від причини та важкості.	2,0
73	Тема 41. Ведення хворого з гострою печінковою недостатністю. Існуючі стандарти діагностики та лікування. Тактика лікування в залежності від	2,0

	причини, та стадії.	
74	Тема 41. Ведення хворого з гострою печінковою недостатністю. Показання до парацентезу. Показання для переводу у відділення інтенсивної терапії, еферентної терапії. Подальше ведення хворих.	2,0
75	Тема 42. Ведення хворого з гострим пошкодженням нирок. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих. Консервативне лікування, показання для гемодіалізу. Подальше ведення хворих. Побічні ефекти замісної терапії. Показання до трансплантації.	2,0
76	Тема 43. Ведення хворого з гострим абдомінальним болем. Ведення хворого з шлунково-кишковою кровотечею. Тактика ведення хворих в залежності від причини. Роль інструментальних та лабораторних методів дообстеження.	2,0
77	Тема 43. Ведення хворого з гострим абдомінальним болем. Ведення хворого з шлунково-кишковою кровотечею. Показання до невідкладного хірургічного лікування. Показання для переводу у хірургічне відділення або відділення інтенсивної терапії.	2,0
78	Тема 43. Ведення хворого з гострим абдомінальним болем. Ведення хворого з шлунково-кишковою кровотечею. Консервативне лікування, показання для гемотрансфузії. Показання до ендоскопічного гемостазу або невідкладного хірургічного лікування. Подальше ведення хворих.	2,0
79	Тема 44. Невідкладні стани у клініці військової терапії. Загальна характеристика бойових уражень, класифікація, діагностика. Поняття ТССС.	2,0
80	Тема 44. Невідкладні стани у клініці військової терапії. Протокол MARCH. Організація невідкладної терапевтичної допомоги на етапах медичної евакуації. Обсяги медичної допомоги.	2,0
81	Тема 44. Невідкладні стани у клініці військової терапії. Особливості ураження отруйними речовинами при аваріях мирного часу на хімічних підприємствах.	2,0
82	Тема 45. Ведення хворого з гіпоглікемічною комою. Ведення хворого з гіперглікемічною (кетоацидемічною) комою. Етіологія. Диференціальна діагностика.	2,0
83	Тема 45. Ведення хворого з гіпоглікемічною комою. Ведення хворого з гіперглікемічною (кетоацидемічною) комою. Лабораторні дослідження.	2,0
84	Тема 45. Ведення хворого з гіпоглікемічною комою. Ведення хворого з гіперглікемічною (кетоацидемічною) комою. Алгоритми надання невідкладної допомоги в амбулаторних та стаціонарних умовах.	2,0
85	Тема 46. Ведення хворого з тіреотоксичним кризом. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих. Диференціальна діагностика. Тактика ведення хворих.	2,0
86	Тема 46. Ведення хворого з гострою наднирковою недостатністю. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих. Диференціальна діагностика. Тактика ведення хворих.	2,0
87	Тема 46. Ведення хворого з тіреотоксичним кризом. Ведення хворого з гострою наднирковою недостатністю. Розбір клінічних задач, інтерпретація даних лабораторних та інструментальних методів дослідження.	2,0
88	Тема 47. Особливості ведення важкохворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Планування лікування та догляду. Психологічні, духовні та соціальні питання паліативної допомоги інкурабельним хворим та їхнім близьким.	2,0
89	Тема 47. Особливості ведення важкохворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Психологічні, духовні та соціальні питання паліативної допомоги інкурабельним хворим та їхнім близьким	2,0

90	Контроль оволодіння практичними навичками об'єктивного обстеження пацієнта	2,0
	Всього:	180

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Ведення хворого артеріальною гіпертензією.	3,0
2	Тема 2. Ведення хворого з порушенням серцевого ритму.	3,0
3	Тема 3. Ведення хворого з порушенням провідності серця.	3,0
4	Тема 4. Ведення хворого з кардіалгією.	2,0
5	Тема 5. Ведення хворого зі стабільною стенокардією	1,0
6	Тема 6. Ведення хворого з кардіомегалією.	2,0
7	Тема 7. Ведення хворого з серцевими шумами.	1,0
8	Тема 8. Ведення хворого з серцевою недостатністю.	1,0
9	Тема 9. Ведення хворого з задишкою.	1,0
10	Тема 10. Ведення хворого з набряковим синдромом.	1,0
11	Тема 11. Ведення хворого з болем у кінцівках та спині.	2,0
12	Тема 12. Ведення хворого з суглобовим синдромом.	1,0
13	Тема 13. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом.	3,0
14	Тема 14. Ведення хворого з інфільтративним затемненням в легенях.	1,0
15	Тема 15. Ведення хворого з негоспітальною пневмонією. Ведення хворого з госпітальною пневмонією.	1,0
16	Тема 16. Ведення хворого з кровохарканням. Ведення хворого з дихальною недостатністю.	1,0
17	Тема 17. Ведення хворого з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції	3,0
18	Тема 18. Ведення хворого з шлунковою диспепсією.	2,0
19	Тема 19. Ведення хворого з хронічним діарейним синдромом.	1,0
20	Тема 20. Ведення хворого з жовтяницею.	1,0
21	Тема 21. Ведення хворого з асцитом. Ведення хворого з портальною гіпертензією.	1,0
22	Тема 22. Ведення хворого з гепатомегалією та гепато-лієнальним синдромом.	1,0
23	Тема 23. Ведення хворого з метаболічним синдромом.	2,0
24	Тема 24. Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету.	1,0
25	Тема 25. Ведення хворого з синдромом зобу.	3,0
26	Тема 26. Ведення хворого з сечовим синдромом.	1,0
27	Тема 27. Ведення хворого з нефротичним синдромом.	1,0
28	Тема 28. Ведення хворого з хронічною хворобою нирок.	1,0
29	Тема 29. Ведення хворого з анемією.	3,0
30	Тема 30. Ведення хворого з лейкомоїдною реакцією та лейкемією.	2,0
31	Тема 31. Ведення хворого з лімфоаденопатією.	1,0
32	Тема 32. Ведення хворого з геморагічним синдромом.	2,0
33	Тема 33. Ведення хворого з пурпурою.	1,0
34	Тема 34. Ведення хворого з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення хворого з серцевою астмою та набряком легень.	3,0

35	Тема 35. Ведення хворого з гострим коронарним синдромом. Ведення хворого з кардіогенним шоком	3,0
36	Тема 36. Ведення хворого з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика лікування при раптовій серцевій смерті.	3,0
37	Тема 37. Ведення хворого з пароксизмальними порушеннями ритму та провідності.	3,0
38	Тема 38. Ведення хворого з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення хворого з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом.	3,0
39	Тема 39. Ведення хворого з астматичним статусом.	2,0
40	Тема 40. Ведення хворого з анафілактичним шоком та набряком Квінке	1,0
41	Тема 41. Ведення хворого з гострою печінковою недостатністю.	2,0
42	Тема 42. Ведення хворого з гострою нирковою недостатністю.	1,0
43	Тема 43. Ведення хворого з гострим абдомінальним болем. Ведення хворого з шлунко-кишковою кровотечею.	3,0
44	Тема 44. Невідкладні стани у клініці військової терапії	3,0
45	Тема 45. Ведення хворого з гіпоглікемічною комою. Ведення хворого з гіперглікемічною (кетоацидемічною) комою	3,0
46	Тема 46. Ведення хворого з тиреотоксичним кризом. Ведення хворого з гострою наднирниковою недостатністю.	3,0
47	Тема 47. Особливості ведення важкохворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Планування лікування та догляду. Психологічні, духовні та соціальні питання паліативної допомоги інкурабельним хворим та їхнім близьким.	3,0
	Всього:	90

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах, тренувальні вправи з диференціальної діагностики найбільш поширених захворювань.

Самостійна робота: опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять; робота у відділеннях клінічних баз кафедр, у тому числі у лабораторіях та відділеннях (кабінетах) функціональної діагностики, інтерпретація даних лабораторних та інструментальних методів дослідження при внутрішній патології; засвоєння практичних навичок за допомогою фантомів та роботи з хворими (згідно переліку); робота з додатковими клінічними матеріалами на сайті кафедри.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: тестування за типом Крок-2, усний іспит.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

- методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
- методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
3. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:
- методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом та його батьками, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до іспиту за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів і склав тестовий контроль за тестами «Крок-2» не менш ніж на 90% (50 завдань).

Тестовий контроль проводиться в Навчально-виробничому комплексі інноваційних технологій навчання, інформатизації та безперервної освіти ОНМедУ на останньому занятті напередодні іспиту.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Теоретичне питання	1
Ситуаційне завдання	1
Інтерпретація даних лабораторно- інструментальних досліджень (вміння інтерпретувати аналізи крові, сечі, калу, мокротиння, плеврального випоту; показники ЕКГ, протоколи Ехо-КС, рентгенографії, спірометрії, коронарографії тощо)	2
Демонстрація практичних навичок на муляжах	1
Разом	5,0

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на іспиті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач освіти правильно, точно і повно виконав всі завдання екзаменаційного білету, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. При вирішенні клінічної задачі правильно інтерпретував дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, правильно відповідав на всі поставлені питання і переконливо обґрунтовував свою точку зору, міг запропонувати та обґрунтувати альтернативний варіант рішення з окремих питань. При розв'язанні практичного завдання за типом ОСКІ правильно демонстрував виконання практичних навичок, точно дотримувався алгоритму їхнього виконання.
Добре «4»	Здобувач освіти достатньо повно виконав всі завдання екзаменаційного білету, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор. При вирішенні клінічної задачі припускався несуттєвих помилок чи неточностей в інтерпретації даних анамнезу, результатів клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, без суттєвих помилок відповідав на всі поставлені питання, повно обґрунтовував свою точку зору, проте пропозиція альтернативного варіанту викликала утруднення. При розв'язанні практичного завдання за типом ОСКІ допустив незначні похибки в алгоритмі та техніці виконання навички, виправлені за вказівкою викладача.
Задовільно «3»	Здобувач освіти у неповному обсязі виконав всі завдання екзаменаційного білету, відповіді на додаткові та навідні запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє основним обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки. При вирішенні клінічної задачі з помилками інтерпретував дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, не знав окремих деталей, допускав неточності у відповідях на питання, недостатньо правильно обґрунтовував свої відповіді та трактував формулювання, відчував труднощі у виконанні завдань та пропозиції альтернативних варіантів. При розв'язанні практичного завдання за типом ОСКІ припустився значних похибок у алгоритмі та техніці виконання навички.
Незадовільно «2»	Здобувач освіти не виконав завдання екзаменаційного білету, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання екзаменаторів. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. При вирішенні клінічної задачі не міг інтерпретувати отримані дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, відповісти на поставлені питання, або

	допускав у відповідях суттєві помилки; не міг обґрунтувати свої рішення чи робив це не переконливо. Альтернативних варіантів не пропонував. При розв'язанні практичного завдання за типом ОСКІ не продемонстрував або припустився грубих помилок і похибок в алгоритмі та техніці виконання навички.
--	--

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки за іспит.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За *рейтинговою шкалою ECTS* оцінюються досягнення здобувачів вищої освіти з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Сценарії рольових ігор (за необхідністю)
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

Навчально-методична література:

1. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін. 27-е вид.. Мостовий Ю.М.. Центр ДЗК м.Київ 2020. 800с.
2. Мостовий Ю.М. Сучасні класифікації і стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Вінниця, 2019. – С. 11 – 62.
3. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1-8: підручник / Л.В. Глушко,

- С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. 2019. 680с.
4. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 2. Розділи 9-24: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. 2019. 584с.
 5. Внутрішні хвороби. Підручник, заснований на принципах доказової медицини 2018/19. Свінціцький А.С., Гаєвські П.. Практична Медицина 2018. 1632с.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
2. Ведення хворого з артеріальною гіпотензією та непритомністю: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
3. Ведення хворого з кардіалгією: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
4. Ведення хворого з порушенням серцевого ритму: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
5. Ведення хворого з порушенням провідності серця: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
6. Ведення хворого зі стабільною стенокардією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
7. Ведення хворого з безболівою ішемією міокарда: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
8. Ведення хворого з нестабільною стенокардією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
9. Ведення хворого з задишкою: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
10. Ведення хворого з кардіомегалією: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
11. Ведення хворого з ціанозом: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
12. Ведення хворого з серцевою недостатністю: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
13. Ведення хворого з серцевими шумами: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
14. Ведення хворого з болем у кінцівках та спині: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
15. Ведення хворого з артралгіями/міалгіями: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
16. Ведення хворого з суглобовим синдромом: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
17. Ведення хворого з геморагічним синдромом: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
18. Ведення хворого з артозом: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
19. Ведення хворого з шлунковою диспепсією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
20. Ведення хворого з дисфагією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
21. Ведення хворого з печією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
22. Ведення хворого з абдомінальним болем: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
23. Ведення хворого з хронічним діарейним синдромом: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
24. Ведення хворого з закрепами: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
25. Ведення хворого з жовтяницею: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
26. Ведення хворого з асцитом: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
27. Ведення хворого з гепатомегалією та гепато-лієнальним синдромом: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
28. Ведення хворого з портальною гіпертензією: існуючі алгоритми діагностики та лікування.

29. Ведення хворого з печінковою енцефалопатією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
30. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
31. Ведення хворого з хронічним кашлем: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
32. Ведення хворого з інфільтративним затемненням в легенях: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
33. Ведення хворого з лихоманкою невизначеного генезу: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
34. Ведення хворого з кровохарканням: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
35. Ведення хворого з задихом та асфіксією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
36. Ведення хворого з плевральним випотом: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
37. Ведення хворого з дихальною недостатністю: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
38. Ведення хворого з негоспітальною пневмонією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
39. Ведення хворого з госпітальною пневмонією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
40. Ведення хворого з абсцесом легень: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
41. Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
42. Ведення хворого з некомпенсованими формами цукрового діабету (кетацидозом): існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
43. Ведення хворого з синдромом зобу: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
44. Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
45. Ведення хворого з метаболічним синдромом: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
46. Ведення хворого з сечовим синдромом: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
47. Ведення хворого з набряковим синдромом: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
48. Ведення хворого з хронічною нирковою недостатністю: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
49. Ведення хворого з ренальною артеріальною гіпертензією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
50. Ведення хворого з нефротичним синдромом: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
51. Ведення хворого з анемією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
52. Ведення хворого з лейкемоїдною реакцією та лейкемією: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
53. Ведення хворого з поліцитемією: існуючі алгоритми та стандарти діагностики та лікування.
54. Ведення хворого з пурпурою: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
55. Ведення хворого з лімфаденопатією: існуючі алгоритми діагностики та лікування.
56. Ведення хворого з ускладненим гіпертонічним кризом. Існуючі стандарти діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.
57. Курація хворого з серцевою астмою та набряком легень. Існуючі стандарти діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.
58. Ведення хворого з гострим коронарним синдромом. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.

59. Ведення хворого з інфарктом міокарда. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.
60. Ведення хворого з кардіогенним шоком. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.
61. Ведення хворого з тромбоемболією легеневої артерії. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.
62. Тактика лікування при раптовій серцевій смерті. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.
63. Ведення хворого з пароксизмальними порушеннями ритму та провідності. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі.
64. Ведення хворого з гострим реактивним артритом. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
65. Ведення хворого з тромбоцитопенічною пурпурою. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
66. Ведення хворого з гострим болем у спині. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
67. Ведення хворого з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Існуючі стандарти діагностики та невідкладного лікування.
68. Ведення хворого з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
69. Ведення хворого з астматичним статусом. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
70. Ведення хворого з анафілактичним шоком та набряком Квінке. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
71. Ведення хворого з гострою печінковою недостатністю. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
72. Ведення хворого з гострим абдомінальним болем. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих.
73. Медичне сортування уражених на етапах надання першої лікарської та спеціалізованої терапевтичної допомоги ураженим при надзвичайних ситуаціях у мирний час.
74. Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації.
75. Особливості ураження отруйними речовинами при аваріях мирного часу на хімічних підприємствах.
76. Ведення хворого з шлунково-кишковою кровотечею. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих.
77. Ведення хворого з гіпоглікемічною комою. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих.
78. Ведення хворого з гіперглікемічною (кетоацидемічною) комою. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих.
79. Ведення хворого з тиреотоксичним кризом. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
80. Ведення хворого з гострою наднирничковою недостатністю. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих.
81. Ведення хворого з тяжкою анемією. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих.
82. Ведення хворого з агранулоцитозом. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих.
83. Ведення хворого з пурпурою. Існуючі стандарти діагностики та лікування.
84. Курашя хворого з гострим тромбозом. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих.
85. Ведення хворого з гострою нирковою недостатністю. Існуючі стандарти діагностики

- та ведення хворих.
86. Курація інкурабельних хворих та допомога їх близьким.
 87. Консультування в контексті невиліковного захворювання, близької смерті. Поняття консультування, навички консультування, етичні принципи. Догляд та психологічна підтримка невиліковного хворого та його близьких.
 88. Поняття синдрому емоційного вигорання та методи профілактики. Повідомлення поганих новин.
 89. Особливості ведення важко хворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Планування лікування та догляду.
 90. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін. 27-е вид.. Мостовий Ю.М.. Центр ДЗК м.Київ 2020. 800с.
2. Мостовий Ю.М. Сучасні класифікації і стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Вінниця, 2019. – С. 11 – 62.
3. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1-8: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. 2019. 680с.
4. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 2. Розділи 9-24: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. 2019. 584с.
5. Внутрішні хвороби. Підручник, заснований на принципах доказової медицини 2018/19. Свінціцький А.С., Гаєвські П.. Практична Медицина 2018. 1632с.
6. Гастроентерологія. Підручник: У 2 Т. -Т.1 / за ред. проф Н.В Харченко., О.Я. Бабака. - Кіровоград: Поліум, 2016. - 488 с.
7. Гастроентерологія. Підручник: У 2 Т. -Т.2 / за ред. проф Н.В Харченко., О.Я. Бабака. - Кіровоград: Поліум, 2017. – 432 с.

Додаткова:

1. Наказ міністерства охорони здоров'я України № 436 від 03.07.2006 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Кардіологія» Із змінами, внесеними згідно з наказами міністерства охорони здоров'я України № 384 (v0384282-12) від 24.05.2012 та № 455 (v0455282-14) від 02.07.2014
2. Наказ міністерства охорони здоров'я України № 676 від 12.10.2006 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Ревматологія» Із змінами, внесеними згідно з наказами міністерства охорони здоров'я України № 263 (v0263282-14) від 11.04.2014 та № 762 (v0762282-15) від 20.11.2015
3. Наказ міністерства охорони здоров'я України № 128 від 19.03.2007 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія» Із змінами, внесеними згідно з наказами міністерства охорони здоров'я України № 555 (v0555282-13) від 27.06.2013 та № 868 (v0868282-13) від 08.10.2013
4. Наказ міністерства охорони здоров'я України № 271 від 13.06.2005 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Гастроентерологія» Із змінами, внесеними згідно з наказами міністерства охорони здоров'я України № 943 (v0943282-13) від 31.10.2013; № 613 (v0613282-14) від 03.09.2014; № 638 (v0638282-14) від 10.09.2014
5. Наказ міністерства охорони здоров'я України № 280/44 від 11.05.20011 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Нефрологія»
6. Наказ міністерства охорони здоров'я України № 647 від 30.07.2010 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Гематологія» Із змінами, внесеними згідно з наказами міністерства охорони здоров'я України № 72

- (v0072282-13) від 30.01.2013; № 866 (v0866282-13) від 08.10.2013; № 433 (v0433282-14) від 26.06.2014; № 808 (v0808282-14) від 04.11.2014; № 709 (v0709282-15) від 02.11.2015; № 710 (v0710282-15) від 02.11.2015; №711 (v0711282-15) від 02.11.2015; №797 (v0797282-16) від 29.07.2016.
7. Наказ міністерства охорони здоров'я України № 24 від 17.01.2005 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Медицина невідкладних станів» Із змінами, внесеними згідно з наказами міністерства охорони здоров'я України № 384 (v0384282-12) від 24.05.2012 та № 602 (v0602282-12) від 03.08.2012
 8. Організація надання невідкладної медичної допомоги у військових частинах (зкладах) збройних сил України. Методичні рекомендації / 2-е вид., перероб. і доп. ВМД Міністерства оборони України; - К.: 2014. – 144 с.
 9. Ferri's Clinical Advisor (5 Books in 1) / F.F. Ferri. - Elsevier, 2012
 10. Goldman's Cecil Medicine / L. Goldman, A.I. Schafer. - 24th ed. - Elsevier, 2012. - 3031 p.
 11. Oxford Textbook of Medicine. Vol.1 / ed. by D.A. Warrell, T.M. Срх, J.D. Firth. - 5th ed. - Oxford University Press, 2010.
 12. 2019 Update of the Joint European League Against Rheumatism and European Renal Association– European Dialysis and Transplant Association (EULAR/ ERA–EDTA) recommendations for the management of lupus nephritis. Fanouriakis A, Kostopoulou M, Cheema K, et al. Ann Rheum Dis 2020;79:713–723.
 13. EULAR recommendations for the management of rheumatoid arthritis with synthetic and biological disease-modifying antirheumatic drugs: 2016 update. Smolen JS, Landewé R, Bijlsma J, et al. Ann Rheum Dis 2017;76:960–977.
 14. 2019 update of the EULAR recommendations for the management of systemic lupus erythematosus. Fanouriakis A, Kostopoulou M, Alunno A, et al. Ann Rheum Dis 2019;78:736–745.
 15. EULAR recommendations for the management of rheumatoid arthritis with synthetic and biological disease-modifying antirheumatic drugs: 2019 update. Smolen JS, Landewé RBM, Bijlsma JWJ, et al. Ann Rheum Dis 2020;79:685–699.
 16. Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги [Електронний ресурс]. / Закон України від 07.07.2011 р. №3611-VI.- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3611-17>

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://www.therapy.odmu.edu.ua> – сайт кафедри внутрішньої медицини №4 ОНМедУ
2. <https://www.dec.gov.ua/> - Державний експертний центр МОЗ України
3. <https://guidelines.moz.gov.ua/> - Міжнародні протоколи лікування
4. http://www.ifp.kiev.ua/index_ukr.htm - Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського